

12/2022

PIMG ESG RAPORT NR 2

ESG w 2022 roku.

Co czeka polskich przedsiębiorców w 2023 roku?

AUTORZY

dr Jarosław Bełdowski

jbeldo@sggh.waw.pl

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Adiunkt w Katedrze Międzynarodowych Studiów Porównawczych w Szkole Główniej Handlowej w Warszawie

Michalina Waclaw

m.waclaw@pimg.pl

Fundacja Polski Instytut Myśli Gospodarczej, Dyrektor Fundacji Polski Instytut Myśli Gospodarczej

WSTĘP

Od 2018 r. obserwujemy na całym świecie zwiększone zainteresowanie legislacyjne względem „zrównoważonego rozwoju”, które przekuwane jest stopniowo w ramy regulacyjne. Tworzone są one najczęściej w zakresie „ESG” (*Environmental, Social, Governance*) tj. trzech filarów, których realizację nakłada się na przedsiębiorstwa.¹ W tworzeniu prawa prym wiedzie Unia Europejska, która wedle jej własnej strategii, tj. Zielonego Ładu dąży do stania się „pierwszym kontynentem neutralnym klimatycznie”.² Ma to o tyle znaczenie dla polskich przedsiębiorców, ponieważ albo mierzą się już albo niedługo będą musieli zmierzyć się z wyzwaniami jakie wiążą się z realizacją ESG.

W niniejszym raporcie staramy się przybliżyć obecny stan zaawansowania regulacyjnego w Unii Europejskiej, w tym Polsce. Nie wolno bowiem zapominać, że część z regulacji unijnych obowiązuje bezpośrednio stanowiąc część polskiego porządku prawnego (np. rozporządzenia), a część z nich będzie wymagała ich wprowadzenia w wyznaczonych ramach czasowych do polskiego porządku prawnego (np. dyrektywy). Od marca 2022 r. mogliśmy informować o najważniejszych inicjatywach z zakresu szeroko pojętego ESG dzięki grantowi Fundacji Wolności Gospodarczej za co dziękujemy.

Poniższy przegląd ma charakter subiektywny, w którym wybieramy najważniejsze zmiany regulacyjne w zakresie ESG, a także projekty aktów prawnych, które wkrótce mogą zostać przyjęte. Poniżej regulacje unijne porządkujemy w czterech działach:

1. „Zielona” Taksonomia i Zrównoważone Finanse.
2. Dyrektywa CSRD.
3. Istniejące standardy raportowania ESG.
4. Projekty Dyrektywy CS3D.

¹ ESG to ramy, zbudowane ze wskaźników, które pomagają zrozumieć jak organizacja zarządza ryzykiem i szansami związanymi z kryteriami środowiskowymi (E), społecznymi (S) i ładu korporacyjnego (G).

² Komisja Europejska, [Europejski Zielony Ład. Aspirowanie do miana pierwszego kontynentu neutralnego dla klimatu](#), dostęp: 12.12.2022.

„Zielona” taksonomia i zrównoważone finanse

Wprowadzenie

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje³, inaczej „Taksonomia UE” lub „Zielona Taksonomia”, to pierwszy akt prawny, w którym podjęto próbę określenia w uproszczeniu co jest, a co nie jest „zielone”. To punkt wyjścia dla oznaczania przedsiębiorstw i ich działalności jako „przyjaznych” lub „wrogich” dla środowiska.

Poniżej przedstawiamy skrócone omówienie tej regulacji, a także Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych („SFDR”)⁴. O tyle jest to istotne, że postanowienia SFDR są powiązane są z wymogami wynikającymi z Taksonomii UE poprzez włączenie „zrównoważonej środowiskowo działalności gospodarczej”, określonej w rozporządzeniu dotyczącym Taksonomii UE, do definicji „zrównoważonych inwestycji” w SFDR.

Zielona Taksonomia – co to?

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA ZRÓWNOWAŻONA ŚRODOWISKOWO

Taksonomia UE jest systemem klasyfikacji dla podmiotów pozwalającym określić, które z ich działalności gospodarczych lub inwestycji, można uznać za „zrównoważone środowiskowo”. Rozporządzenie to definiuje działalność zrównoważoną środowiskowo jako działalność gospodarczą, która wnosi istotny wkład w realizację co najmniej jednego z celów środowiskowych UE, a jednocześnie nie szkodzi znacząco żadnemu z tych celów i spełnia minimalne gwarancje społeczne. Aby działalność gospodarcza spełniała definicję zrównoważonej środowiskowo, a tym samym była uznana za zgodną z Taksonomią UE, musi zatem spełniać następujące kryteria:

- wnosić istotny wkład w jeden lub więcej z sześciu celów środowiskowych tj.
  1. łagodzenie zmian klimatu,
  2. adaptacja do zmian klimatu,
  3. zrównoważone wykorzystywanie i ochrona zasobów wodnych i morskich,
  4. przejście na gospodarkę o obiegu zamkniętym,
  5. zapobieganie zanieczyszczeniu i jego kontrola,
  6. ochrona i odbudowa bioróżnorodności i ekosystemów;
- nie wyrządzać znaczącej szkody żadnemu innemu celowi środowiskowemu;
- spełniać minimalne gwarancje społeczne.⁵

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088, Dz. UE 198, 22.6.2020.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych, Dz. UE L 317, 9.12.2019.

Niemniej dopuszcza się „pośredni” etap zgodności, w którym działania mogą być uznane za kwalifikujące się do objęcia systematyką Taksonomii UE. Różnica pomiędzy tymi wymaganiami a wymaganiami dotyczącymi dostosowania taksonomicznego polega na tym, że aby działanie kwalifikowało się do Zielonej Taksonomii, **musi ono przyczyniać się do realizacji jednego z celów środowiskowych.**

Wymogi dotyczące ujawniania informacji mają zastosowanie od 1 stycznia 2022 r. w odniesieniu do celów związanych ze zmianami klimatu tj. łagodzenia i adaptacji oraz od 1 stycznia 2023 r. względem pozostałych czterech celów środowiskowych, przy czym sprawozdawczość obejmuje poprzedni rok obrotowy.

PODMIOTY OBJĘTE TAKSONOMIĄ UE I RAMY CZASOWE

Taksonomia UE odnosi się do trzech grup podmiotów, do których skierowana jest regulacja:

- **uczestnicy rynku finansowego**, oferujący produkty i usługi finansowe na terenie UE, w tym podmioty oferujące pracownicze programy emerytalne.
- **duże przedsiębiorstwa**⁶, które są zobowiązane do przedstawienia oświadczenia niefinansowego w zakresie realizacji ESG, zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE⁷ (Dyrektywa NFRD), która zostanie wkrótce zastąpiona tzw. Dyrektywą CSRD (więcej o niej w Rozdziale II).
- **państwa członkowskie**, przy ustanawianiu publicznych środków, standardów lub etykiet dla zielonych produktów finansowych lub zielonych obligacji.

Chociaż Taksonomia UE koncentruje się na zrównoważonych finansach, jej zakres jest szerszy i w dłuższej perspektywie wykracza daleko poza usługi finansowe.

⁵ Są to są procedury stosowane przez przedsiębiorstwo prowadzące działalność gospodarczą, które mają zapewnić przestrzeganie Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych oraz Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka, w tym zasad i praw określonych w ośmiu podstawowych konwencjach wskazanych w Deklaracji Międzynarodowej Organizacji Pracy dotyczącej podstawowych zasad i praw w pracy oraz zasad i praw określonych w Międzynarodowej Karcie Praw Człowieka.

⁶ Duże przedsiębiorstwa oznaczają jednostki przekraczające na dzień bilansowy kryterium średniej liczby 500 pracowników w ciągu roku obrotowego.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz. UE. L 330, 15.11.2014.

STYCZEŃ 2022

Przedsiębiorstwa finansowe⁸ raportują zgodnie z kryteriami Taksonomii za poprzedni rok finansowy⁹.

Przedsiębiorstwa niefinansowe¹⁰ raportują zgodnie z kryteriami Taksonomii za poprzedni rok finansowy.

STYCZEŃ 2023

Przedsiębiorstwa niefinansowe raportują kwalifikowalność i dostosowanie za poprzedni rok finansowy.

Przedsiębiorstwa finansowe raportują kwalifikowalność za poprzedni rok finansowy.

STYCZEŃ 2024

Przedsiębiorstwa niefinansowe raportują kwalifikowalność i dostosowanie za poprzedni rok finansowy.

Przedsiębiorstwa finansowe raportują kwalifikowalność i dostosowanie do Taksonomii za poprzedni rok finansowy.

STYCZEŃ 2025

Przedsiębiorstwa finansowe mogą uwzględniać oszacowania dotyczące dostosowania do zasady „Nie czyn poważnych szkód” dotyczących ekspozycji w krajach trzecich, które podlegają okresowi przeglądu w roku 2024.

STYCZEŃ 2026

Institucje kredytowe¹¹ uwzględniają dostosowanie do Taksonomii UE ich ksiąg handlowych, opłat i prowizji dla działalności pozabankowej.

Źródło: https://finance.ec.europa.eu/system/files/2022-01/sustainable-finance-taxonomy-article-8-report-eligible-activities-assets-faq_en.pdf

⁸ Przedsiębiorstwo finansowe oznacza przedsiębiorstwo, które podlega obowiązkowi ujawniania informacji określonym w art. 19a i 29a Dyrektywy 2013/34 UE i jest podmiotem zarządzającym aktywami, instytucją kredytową zgodnie z definicją zawartą w art. 4 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia UE nr 575/2013, firmą inwestycyjną zgodnie z definicją zawartą w art. 4 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia UE nr 575/2013, zakładem ubezpieczeń zgodnie z definicją zawartą w art. 13 pkt 1 Dyrektywy 2009/138/WE albo zakładem reasekuracji zgodnie z definicją zawartą w art. 13 pkt 4 tejże.

⁹ Informacje ujawniane zgodnie z Taksonomią UE obejmują roczny okres sprawozdawczy od poprzedniego roku kalendarzowego, w którym dokonano ujawnienia. Przedsiębiorstwa finansowe i niefinansowe podają w sprawozdaniu niefinansowym kluczowe wskaźniki efektywności obejmujące poprzedni roczny okres sprawozdawczy. Zatem pierwszy okres sprawozdawczy dotyczył roku (podatkowego) 2021. W przypadku przedsiębiorstw, których rok obrotowy był zbieżny z rokiem kalendarzowym, pierwszy okres sprawozdawczy objął zatem okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r. W przypadku, gdy przedsiębiorstwo ma rozbieżny rok obrotowy, należy uwzględnić tylko ostatni roczny okres sprawozdawczy. Na przykład, jeżeli rok obrotowy jednostki rozpoczął się 1 lipca, a zakończył 30 czerwca, oznacza to, że pierwsze ujawnienia zgodnie z art. 8 Taksonomii UE musiały obejmować okres od 1 lipca 2021 r. do 30 czerwca 2022 r., ponieważ był to poprzedni roczny okres sprawozdawczy.

¹⁰ „Przedsiębiorstwo niefinansowe” oznacza przedsiębiorstwo, które podlega obowiązkowi ujawniania informacji określonym w art. 19a i 29a Dyrektywy 2013/34/UE i nie jest przedsiębiorstwem finansowym, którego definicja została zawarta w przepisie numer 8.

¹¹ Instytucja kredytowa wedle Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. (Dz UE L 176, 27.6.2013) oznacza przedsiębiorstwo, którego działalność polega na przyjmowaniu depozytów lub innych funduszy podlegających zwrotowi od klientów oraz na udzielaniu kredytów na swój własny rachunek.

DZIAŁALNOŚĆ PRZEJŚCIOWA ORAZ DZIAŁANIA WSPOMAGAJĄCE

Taksonomia UE wyróżnia również dwa szczególne rodzaje działań, które wnoszą znaczący wkład. Po pierwsze, w odniesieniu do celu łagodzenia zmiany klimatu, wprowadzono pojęcie „**działalność przejściową**”. Są to działania, dla których alternatywy niskoemisyjne nie są jeszcze dostępne i które charakteryzują się poziomami emisji gazów cieplarnianych odpowiadającymi najlepszym wynikom w danym sektorze lub branży. Na przykład może to obejmować najlepszą w swojej klasie produkcję cementu. Istnieją jednak dwa warunki:

1. działania te nie powinny utrudniać rozwoju i wprowadzania alternatyw niskoemisyjnych oraz
2. działania te nie powinny prowadzić do zablokowania aktywów wysokoemisyjnych, biorąc pod uwagę ekonomiczny okres eksploatacji tych aktywów.

Drugi szczególny rodzaj działań określa się mianem „działań wspomagających”. Są to działania, które bezpośrednio umożliwiają innym wniesienie znaczącego wkładu w realizację celu środowiskowego. Na przykład może to być produkcja technologii energii odnawialnej, instalacja urządzeń zwiększających efektywność energetyczną w budynkach, badania nad materiałami do wzmocnienia zabezpieczeń przeciwpowodziowych lub stosowanie upraw okrywowych, które zmniejszają ryzyko powodziowe na danym obszarze.

Rozporządzenie SFDR

Rozporządzenie SFDR to kluczowy element unijnego programu polityki zrównoważonego rozwoju. Ma ono na celu zwiększenie przejrzystości w tym obszarze wśród instytucji finansowych i uczestników rynku. Rozporządzenie to obejmuje również wymogi dotyczące ujawniania informacji na poziomie organizacji, usług i produktów, co ma na celu standaryzację wyników w zakresie zrównoważonego rozwoju, a tym samym zapobieganie zjawisku „**greenwashingu**”¹² i umożliwienie dokonywania porównań w celu podejmowania zrównoważonych decyzji inwestycyjnych.

PODMIOTY OBJĘTE ROZPORZĄDZENIEM SFRD I ZAKRES ICH OBOWIĄZKÓW

Rozporządzenie SFDR ma zastosowanie do uczestników rynku finansowego oraz doradców finansowych, w szczególności do:

- firm inwestycyjnych, które świadczą usługi zarządzania portfelem lub doradztwa finansowego;
- zakładów ubezpieczeń udostępniających ubezpieczeniowe produkty inwestycyjne lub świadczących usługi doradztwa ubezpieczeniowego w odniesieniu do ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych;

¹² Zjawisko polegające na wywoływaniu u klientów poszukujących towarów wytworzonych zgodnie z zasadami ekologii i ochrony środowiska wrażenia, że produkt lub przedsiębiorstwo go wytwarzające są w zgodzie z naturą i ekologią.

- zarządzających alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi;
- pośredników ubezpieczeniowych świadczących usługi doradztwa ubezpieczeniowego w odniesieniu do ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych.

Obowiązki informacyjne w Rozporządzeniu SFDR podzielone są na trzy kategorie:

1 Niekorzystne skutki decyzji inwestycyjnych dla czynników zrównoważonego rozwoju.

Podmioty objęte Rozporządzeniem SFDR muszą ujawnić potencjalnie negatywne konsekwencje, jakie decyzja inwestycyjna może mieć na czynniki zrównoważonego rozwoju oraz sposób, w jaki łagodzą te skutki. Te czynniki zrównoważonego rozwoju obejmują aspekty środowiskowe, takie jak wydajność energetyczna i zużycie wody, a także aspekty społeczne np. sprawy pracownicze i poszanowanie praw człowieka.

Jednym z przykładów aspektu środowiskowego, który firmy będą musiały ujawnić, jest różnorodność biologiczna. Firmy będą musiały wykazać, że ich działalność gospodarcza nie wpływa negatywnie na obszary wrażliwe na różnorodność biologiczną (poprzez wykazanie dowodów oceny ekologicznej, należytej staranności i ciągłego monitorowania wszelkich skutków - pozytywnych lub negatywnych).

2 Uwzględnianie ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w procesach inwestycyjnych.

Podmioty objęte Rozporządzeniem SFDR muszą ujawnić, w jaki sposób działalność związana ze zrównoważonym rozwojem mogłaby negatywnie wpłynąć na inwestycję oraz dostosować swoją politykę wynagrodzeń do zarządzania ryzykiem dla zrównoważonego rozwoju.

3 Przekazywanie informacji na temat zrównoważonego rozwoju w odniesieniu do produktów finansowych.

W przypadku gdy produkt jest skategoryzowany jako produkt z art. 8 lub art. 9 Rozporządzenia SFDR ujęte w Tabeli nr 1 poniżej, należy również ujawnić dodatkowe informacje.

KLASYFIKACJA PRODUKTÓW

Rozporządzenie SFDR nakłada szereg nowych obowiązków sprawozdawczych związanych ze zrównoważonym inwestowaniem w ramach dokumentów wymaganych przez zawarciem umowy, sprawozdań okresowych oraz informacji publikowanych na stronach internetowych. Rozporządzenie SFDR klasyfikuje produkty finansowe w trzech głównych kategoriach:

ART. 6

Produkty, które uwzględniają ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w swoim podejściu do ESG.

ART. 8

Produkty, których proces inwestycyjny obejmuje elementy związane z ochroną środowiska naturalnego i/albo odpowiedzialnością społeczną.

ART. 9

Produkty, które mają określone cechy związane z ochroną środowiska naturalnego i/albo odpowiedzialnością społeczną oraz które mają wyraźnie określony cel związany ze zrównoważoną działalnością.

PRZEJRZYŚĆ W ZAKRESIE NIEKORZYSTNYCH SKUTKÓW DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Rozporządzenie SFDR określa wymogi dla podmiotów objętych tą regulacją do ujawniania informacji o zrównoważonym rozwoju. Przy ujawnianiu tej informacji konieczne jest przedstawienie dokumentów szczegółowo określających sposób uwzględnienia ryzyka dla zrównoważonego rozwoju w procesie podejmowania decyzji inwestycyjnych, informacje na temat negatywnych skutków dla zrównoważonego rozwoju oraz spójność polityki wynagrodzeń z ryzykiem dla zrównoważonego rozwoju. SFDR ponadto nałożyło wymóg publikacji na stronach internetowych podmiotów, które są objęte Rozporządzeniem SFDR, ich polityk dotyczących należytej staranności w zakresie niekorzystnego wpływu ich decyzji inwestycyjnych na czynniki zrównoważonego rozwoju.

Na stronie internetowej podmiotu objętego Rozporządzeniem SFDR wymagane są również cztery ujawnienia:

- informacje na temat polityki identyfikacji i ustalania priorytetów w zakresie głównych niekorzystnych skutków (tzw. PAI),
- opis takich skutków i wszelkich podjętych działań,
- podsumowanie polityki zaangażowania w zakresie zapobiegania i zarządzania potencjalnymi konfliktami interesów,
- odniesienie do kodeksów odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej oraz standardów dotyczących należytej staranności i sprawozdawczości.

Dyrektywa CSRD

Różnice pomiędzy obecną regulacją a Dyrektywą CSRD

W 2022 r. UE dostosowała sprawozdawczość w zakresie zrównoważonego rozwoju do sprawozdawczości finansowej, wprowadzając Dyrektywę w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju („CSRD”).¹³ Nowe wymogi mają być wdrażane jednak etapowo od 2024 r. i będą dotyczyć raportowania w zakresie zrównoważonego rozwoju, **przy czym państwa członkowskie mają obowiązek implementacji CSRD w ciągu 18 miesięcy od daty publikacji w Dzienniku Urzędowym UE (a zatem od 16 grudnia 2022).**

Nowa dyrektywa aktualizuje wcześniejszy sposób sprawozdawczości zrównoważonego rozwoju, który ujęty został w 2014 r. w ramach Dyrektywy o raportowaniu niefinansowym (NFRD).¹⁴ CSRD różni się jednak od NFRD przede wszystkim znacznie bardziej zaawansowanymi wymogami i zasadami dotyczącymi raportowania niefinansowego. Kluczowe różnice pomiędzy tymi dwoma regulacjami przedstawione są w Tabeli 2 poniżej.

Szacuje się, że CSRD będzie miało zastosowanie do 50.000 przedsiębiorstw, co stanowi około trzy czwarte przedsiębiorstw w Europejskim Obszarze Gospodarczym¹⁵. Dyrektywa obejmie wszystkie spółki notowane na rynkach regulowanych UE (oprócz mikroprzedsiębiorstw). Ponadto będzie miała ona zastosowanie także do dużych przedsiębiorstw spoza UE, jeśli są one spółkami zależnymi oraz zakładów ubezpieczeń i instytucji kredytowych niezależnie od ich formy prawnej. **Pozostałe podmioty (mikroprzedsiębiorstwa notowane na rynkach regulowanych (giełdach) i MŚP nienotowane na giełdzie) mogą stosować przepisy na zasadzie dobrowolności.**

¹³ [Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia \(UE\) nr 537/2014, Dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, Dz. UE L 322, 16.12.2022.](#)

¹⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz. UE L 330, 15.11.2014.

¹⁵ Parlament Europejski, Sustainable economy: Parliament adopts new reporting rules for multinationals, 10.11.2022.

NFRD

ZAKRES ZASTOSOWANIA

Jednostki zainteresowania publicznego zatrudniające powyżej 500 pracowników i spełniające jedno z dwóch kryteriów finansowych:

- (1) suma bilansowa > PLN 85 mln lub
- (2) przychody netto > 170 mln

ZAKRES RAPORTOWANIA

Przedsiębiorstwa mają informować o:

- Ochronie środowiska
- Odpowiedzialności społecznej i traktowaniu pracowników
- Poszanowaniu praw człowieka
- Przeciwdziałaniu korupcji
- Różnorodności w zarządach spółek (pod względem wieku, płci, wykształcenia i doświadczenia zawodowego)

Czy niezależne wsparcie trzeciej strony jest obowiązkowe?

Nieobowiązkowe (dla większości państw)

CSRD

ZAKRES ZASTOSOWANIA

Wszystkie (notowane lub nie notowane) duże przedsiębiorstwa (spełnione dwa z trzech kryteriów):

- (1) 250 pracowników i/lub.
- (2) €40M obrót i/lub
- (3) 20 mln EUR aktywów ogółem

Uwaga: małe i średnie przedsiębiorstwa mają dodatkowe 3 lata na spełnienie wymogów.

ZAKRES RAPORTOWANIA

Przedsiębiorstwa mają ujawniać informacje ogólne:

- Model biznesowy, strategia i polityka
- KPI i cele (informacje dotyczące przyszłości)
- Zarządzanie przedsiębiorstwem i zrównoważonym rozwojem
- Podwójna ocena istotności i due diligence
- Zarządzanie ryzykiem

Przedsiębiorstwa mają dokonywać ujawnień specyficznych dla danego tematu:

- Środowiskowe (w tym taksonomia UE)
- Społeczne
- Ład społeczny
- Standardy dla poszczególnych sektorów

Czy niezależne wsparcie trzeciej strony jest obowiązkowe?

Obowiązkowe - ograniczony poziom kontroli obejmujący:

- Włączenie do sprawozdania biegłego rewidenta
- Zaangażowanie kluczowego partnera audytu
- Zakres uwzględniający informacje z Taksonomii UE oraz proces identyfikacji kluczowych istotnych informacji.

Wymogi wprowadzane przez Dyrektywę CSRD

Przedsiębiorstwa objęte CSRD będą musiały ujawniać w swoich sprawozdaniach z działalności szczegółowe informacje na temat praw człowieka, środowiska i ładu korporacyjnego. Standardy te mają być jednak dopiero ustalone w procesie stopniowym, tzn. do czerwca 2023 roku Komisja Europejska (KE) przyjmie pierwsze standardy, następnie w połowie 2024 r. KE zatwierdzi kolejny zestaw, a ostatni z nich przyjęty zostanie w połowie 2025 roku lub później.¹⁶

Ponieważ wymogi dotyczące ujawniania informacji są w trakcie opracowywania, wiele kwestii może ulec jeszcze zmianie, w szczególności daty przyjęcia standardów sprawozdawczości. Przykładowo pierwszy zestaw standardów był początkowo planowany na październik 2022 r., ale później został przesunięty o 8 miesięcy tj. na czerwiec 2023 r.¹⁷ Jednakże Unia Europejska planuje uczynić standardy spójnymi z zielonymi fundamentami prawnymi (Zielony Ład, Rozporządzenie SFDR i Taksonomia UE) oraz globalnymi inicjatywami dotyczącymi sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju i istniejącymi jego celami, np. Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ.¹⁸ Dlatego też w raportach dotyczących zrównoważonego rozwoju na terenie Unii Europejskiej będą stosowane podobne wskaźniki (ich przegląd znajduje się w Tabeli 3 poniżej). Standardy będą obejmować informacje, którymi uczestnicy rynku finansowego będą musieli ujawnić zgodnie z Rozporządzeniem SFDR. Będą oni także oceniać, czy ich działalność jest zrównoważona zgodnie z Taksonomią UE.¹⁹ Podmioty te będą musiały również dołączyć sprawozdanie na temat tego, jak kwestie zrównoważonego rozwoju wpływają na ich wyniki, pozycję i rozwój oraz na ludzi i środowisko.

Ponadto przedsiębiorstwa będą musiały ujawniać informacje o wartościach niematerialnych, w szczególności jak zasoby niematerialne przyczyniają się do tworzenia wartości. Pod pojęciem wartości niematerialnych rozumiane są natomiast takie formy jak kapitał społeczny, ludzki i intelektualny oraz wartość uzyskiwana z badań i rozwoju.

Zarówno duże firmy, jak i MŚP będą musiały składać sprawozdania według wyżej wymienionych wskaźników, przy czym standardy sprawozdawczości dla MŚP będą złagodzone.

¹⁶ Komisja Europejska, Corporate sustainability reporting, dostęp: 12.12.2022.

¹⁷ Parlament Europejski, Sustainable economy: Parliament adopts new reporting rules for multinationals, 10.11.2022.

¹⁸ Organizacja Narodów Zjednoczonych, 17 Goals., dostęp: 12.12.2022.

¹⁹ European Financial Reporting Advisory Group, Public consultation on the first set of Draft ESRS., dostęp: 12.12.2022.

Kwestie środowiskowe

Zmiana klimatu

15 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- polityki łagodzenia zmian klimatycznych i adaptacji do nich,
- poziomu emisji,
- zużycia energii,
- efektów finansowych wynikających z powiązanych ryzyk.

Zanieczyszczenie

7 wymagań dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- polityki kontroli zanieczyszczeń,
- substancji potencjalnie niebezpiecznych,
- efektów finansowych wynikających z powiązanych ryzyk.

Zasoby wodne i morskie

7 wymagań dotyczące ujawniania informacji, w tym:

- polityki zarządzania zasobami,
- gospodarki wodnej,
- efektów finansowych wynikających z powiązanych ryzyk.

Różnorodność biologiczna

10 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- plan przejściowy w celu osiągnięcia pełnej regeneracji do 2050 r.,
- metryki presji, wpływu i reakcji,
- efektów finansowych wynikających z powiązanych ryzyk.

Wykorzystanie zasobów i gospodarka cyrkulacyjna

15 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- wpływy i wyptywy z zasobów,
- optymalizacja wykorzystania zasobów,
- efektów finansowych wynikających z powiązanych ryzyk.

Kwestie społeczne

Własna siła robocza

26 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- polityki dotyczącej pracowników,
- równowagi między życiem zawodowym a prywatnym,
- różnic w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn.

Pracownicy w łańcuchu wartości

6 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- powiązanych polityk,
- kanałów zgłaszania wątpliwości.

Spółeczności dotknięte

6 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- powiązanych polityk,
- podejmowanych działań w zakresie istotnych skutków na społeczności oraz ich skuteczność.

Konsumenci i użytkownicy końcowi

6 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- powiązanych polityk,
- podejmowanych działań dotyczących istotnych wpływów na konsumentów i użytkowników końcowych oraz ich skuteczność.

Kwestie ładu korporacyjnego

Ład, zarządzanie ryzykiem i kontrola wewnętrzna

10 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- procesów nominacji, oceny, zarządzania ryzykiem i kontroli wewnętrznej,
- składu organów administracyjnych, zarządzających i nadzorczych,
- polityki różnorodności.

Prowadzenie działalności gospodarczej

10 wymogów dotyczących ujawniania informacji, w tym

- powiązanych polityk,
- zdarzeń dotyczących korupcji i zachowań antykonkurencyjnych.

Kwestie ogólne

Ogólne zasady ujawniania informacji

3 wymogi dotyczące ujawniania informacji, w tym:

- zasad przyjętych w celu zarządzania istotnymi kwestiami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju
- cele, postępy i śledzenie skuteczności,
- działania, plany działania i zasoby w odniesieniu do polityk i celów.

Ocena ogólna, strategia, zarządzanie i istotne

22 wymogi dotyczących ujawniania informacji, w tym:

- Kluczowe cechy przedsiębiorstwa,
- Oświadczenie o zgodności,
- Opinie interesariuszy,
- Informacje organów administracyjnych, zarządzających i nadzorczych na temat kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem i ich roli w tych kwestiach,

Istniejące standardy raportowania ESG

Standardy oraz ramy ujawnień związanych ze zrównoważonym rozwojem

Większe zapotrzebowanie na jednolity standard raportowania danych i ujawnień związanych ze wskaźnikami ESG i zrównoważonym rozwojem, doprowadziło do powstania w ostatnich latach różnych standardów (ang. *standards*) i ram (ang. *frameworks*) dobrowolnych ujawnień związanych z zrównoważonym rozwojem. Zanim je opiszemy, istotne jest zrozumienie różnicy pomiędzy tymi pojęciami. *Global Reporting Initiative („GRI”)*²⁰ różnicuje je w następujący sposób:

STANDARD

to określony wymóg jakościowy dotyczący raportowania, który zawiera szczegółowe kryteria lub metryki ESG dotyczące tego, „co” powinno być raportowane na dany temat. Standardy koncentrują się na interesie publicznym, niezależności, należyтым procesie i konsultacjach społecznych.

²⁰ Global Reporting Initiative (GRI) jest międzynarodową, niezależną organizacją non-profit, która wspiera przedsiębiorstwa, rządy i inne organizacje w jasnym i przejrzystym komunikowaniu ich wpływu na świat.

RAMY

to szersze, kontekstowe „uwarunkowania” dla informacji. Jest to zestaw zasad dostarczających wskazówek i kształtujących zrozumienie danego tematu, określających kierunek informacji, ale nie samą metodologię zbierania, czy też raportowania. Ramy mogą być stosowane, gdy nie istnieje dobrze zdefiniowany standard.²¹

Inne ważne rozróżnienie dokonane przez GRI dotyczy samych danych lub informacji. Wpływ na to ma ich pochodzenie tzn. czy pochodzą one bezpośrednio od spółek, czy też są tworzone przez strony trzecie. Ratingi ESG są przykładem tych drugich, ponieważ są one tworzone przez podmioty na podstawie zastrzeżonych metodologii. Informacje te mogą uwzględniać dane spółki, a także ujawniane informacje w procesie oceny praktyk spółki w zakresie środowiska, społeczeństwa i ładu korporacyjnego. Jednak wyniki tych procesów stanowią odrębny rodzaj danych ESG.

Kluczowe standardy ESG

STANDARDY EUROPEJSKIEJ GRUPY DORADCZEJ DS. SPRAWOZDAWCZOŚCI FINANSOWEJ

Europejska Grupa Doradcza ds. Sprawozdawczości Finansowej (EFRAG) została powołana w 2001 r. przez Komisję Europejską. Grupa bazuje na dwóch filarach tj. jeden skupiający się na sprawozdawczości finansowej, a drugi na sprawozdawczości dotyczącej zrównoważonego rozwoju. W ramach działalności w zakresie sprawozdawczości finansowej EFRAG zapewnia reprezentację unijnego punktu widzenia w procesie ustalania standardów przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (IASB) oraz doradza Komisji Europejskiej w zakresie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF).²²

W marcu 2022 r. EFRAG opublikował dokumenty robocze, czyli projekty standardów raportowania zrównoważonego rozwoju.²³ Pełne zakończenie prac nad pierwszym zestawem oficjalnych standardów jest oczekiwany na początku 2023 r., a opracowanie dodatkowych standardów sektorowych oraz standardów sprawozdawczości MŚP do połowy 2023 r.

STANDARDY GRI

GRI dostarcza standardy dotyczące raportowania zrównoważonego rozwoju zwane Standardami GRI. Opublikowane po raz pierwszy w 2010 roku, są pierwszymi i najszerzej przyjętymi standardami dotyczącymi ujawniania informacji na temat zrównoważonego rozwoju. Podzielone są one na standardy uniwersalne, które dotyczą wszystkich firm, standardy sektorowe mające zastosowanie do firm z określonych branż oraz standardy tematyczne, które dotyczą firm w zależności od ich istotnych wpływów.

²¹ Global Reporting Initiative, ESG standards, frameworks and everything in between, 10.03.2022, The GRI Perspective, dostęp: 12.12.2022.

²² European Financial Reporting Advisory Group, EFRAG Today, dostęp: 12.12.2022.

²³ European Financial Reporting Advisory Group, Reports Published on Development Of Eu Sustainability Reporting Standards, 08.03.2021, European Reporting LAB, dostęp: 12.12.2022.

Przykładowo w październiku 2021 roku GRI znacząco zrewidowało swoje standardy uniwersalne i wydało pierwszy standard sektorowy dla sektora naftowego i gazowego.²⁴

GRI zawarło również umowy o współpracy z EFRAG w celu opracowania Europejskich Standardów Sprawozdawczości Zrównoważonego Rozwoju²⁵ oraz z Międzynarodową Radą Standardów Zrównoważonego Rozwoju (ISSB) w celu opracowania Standardów Ujawniania Zrównoważonego Rozwoju w ramach MSSF.²⁶

STANDARDY ISSB

Międzynarodowa Rada Standardów Zrównoważonego Rozwoju (ISSB) została powołana w listopadzie 2021 r. przez Powierników Fundacji Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), aby współpracować z Radą Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) w celu opracowania standardów ujawniania informacji na temat zrównoważonego rozwoju w zakresie MSSF. Założona w 2001 r. Fundacja MSSF jest organizacją non-profit, której celem jest opracowanie jednego zestawu globalnych standardów ujawniania

informacji w zakresie rachunkowości [a obecnie zrównoważonego rozwoju], aby wprowadzić przejrzystość i odpowiedzialność na rynkach finansowych.²⁷

W marcu 2022 roku ISSB rozpoczęła konsultacje dwóch proponowanych standardów tzn. jednego dotyczącego ogólnych wymogów ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem oraz drugiego dotyczącego wymogów ujawniania informacji związanych z klimatem.²⁸ Ostateczne ich wersje są oczekiwane na początku 2023 roku.

POLSKI STANDARD INFORMACJI NIEFINANSOWYCH

Na polskim rynku funkcjonuje Standard Informacji Niefinansowych (SIN), który stworzono, aby ułatwić polskim spółkom obowiązkowe raportowanie informacji dotyczących zagadnień środowiska naturalnego, społecznych i pracowniczych. Standard jest regulacją środowiskową, której opracowanie było koordynowane przez Fundację Standardów Raportowania oraz Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych.

SIN umożliwia polskim spółkom wypełnienie obowiązków raportowania informacji niefinansowych określonych Dyrektywą NFRD implementowaną do polskiego prawa ustawą z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie Ustawy o Rachunkowości.²⁹ SIN może być stosowany nie tylko przez spółki notowane na giełdzie, ale też przez inne przedsiębiorstwa, instytucje i organizacje. Korzystanie z SIN jest bezpłatne.

²⁴ [Global Reporting Initiative, The global standards for sustainability impacts](#), dostęp: 12.12.2022.

²⁵ [European Financial Reporting Advisory Group, EFRAG & GRI landmark Statement of Cooperation, 08.07.2021, EFRAG Press Release](#), dostęp: 12.12.2022.

²⁶ [IACEW Insights, Collaboration to help harmonise sustainability reporting, 11.07.2022, IACEW](#), dostęp: 12.12.2022.

²⁷ [IFRS Foundation, Who we are](#), dostęp: 12.12.2022.

²⁸ [International Sustainability Standards Board, \[Draft\] IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information, IFRS Sustainability](#).

²⁹ [Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, Dz.U. 2017 poz. 61](#).

Kluczowe ramy dla ESG

CDBS FRAMEWORK

Climate Disclosure Standards Board („**CDSB**”) to międzynarodowe konsorcjum non-profit złożone z organizacji biznesowych i ekologicznych, utworzone w 2007 roku. Jego celem jest rozwinięcie i ujednoczenie globalnego modelu sprawozdawczości korporacyjnej oraz zrównanie znaczenia informacji o wykorzystaniu i wpływie biznesu na kapitał naturalny ze znaczeniem informacji o kapitale finansowym w celu lepszego zrozumienia całościowych wyników przedsiębiorstwa.³⁰ W tym celu stworzono *CDSB Framework*.³¹ Celem jego jest ujednoczenie raportowania informacji środowiskowych poprzez współpracę oraz identyfikację i skupienie się wokół najbardziej rozpowszechnionych i przetestowanych metod raportowania, które pojawiały się na całym świecie.

RAMY TCFD

Rada Stabilności Finansowej ustanowiła Grupę Zadaniową ds. Ujawniania Informacji Finansowych związanych z klimatem („**TCFD**”) w 2015 r. w konsekwencji szczytu COP21 i podpisania Porozumienia Paryskiego w celu opracowania zaleceń dotyczących bardziej skutecznych ujawnień związanych z klimatem, które mogłyby promować bardziej świadome decyzje inwestycyjne, kredytowe i ubezpieczeniowe. To z kolei miało umożliwić zainteresowanym stronom lepsze zrozumienie koncentracji aktywów związanych z emisją dwutlenku węgla w sektorze finansowym i ekspozycji systemu finansowego na ryzyko związane z klimatem.

W 2017 roku TCFD opublikował swoje zalecenia dotyczące ujawnień finansowych związanych z klimatem, znane jako **Ramy TCFD**. Zalecenia są skonstruowane wokół czterech obszarów tematycznych, które reprezentują podstawowe elementy sposobu działania organizacji: ład, strategia, zarządzanie ryzykiem oraz mierniki i cele. Zawierają one również zasadę podwójnej istotności. Oznacza to, że pod uwagę brany jest

zarówno wpływ, jaki firma ma na klimat poprzez swoje emisje, jak i wpływ, jaki mają na nią fizyczne i przejściowe ryzyka związane ze zmianami klimatu. W październiku 2021 r. TCFD zaktualizował swoje zalecenia i przedstawił nowe wytyczne dotyczące metryk, celów i planów przejściowych, a ramy te są obecnie również wykorzystywane przy opracowywaniu nadchodzących Standardów Raportowania Zrównoważonego Rozwoju MSSF opracowanych przez ISSB.

Do tej pory ponad 3.000 organizacji i firm wsparło TCFD, a ich łączna kapitalizacja rynkowa wynosi 27,2 biliona dolarów.³² Kilka krajów (Nowa Zelandia, Wielka Brytania, Szwajcaria) i regulatorów (amerykańska Komisja Papierów Wartościowych i Giełd oraz kanadyjskie prowincjonalne komisje papierów wartościowych) oficjalnie stosuje Ramy TCFD. Ponadto, inicjatywy mające na celu opracowanie korporacyjnych standardów raportowania zrównoważonego rozwoju (ISSB i EFRAG opisane powyżej) całkowicie włączyły Rekomendacje TCFD do swoich projektów standardów ujawniania informacji o klimacie.

³⁰ [Climate Disclosure Standards Board, About the Climate Disclosure Standards Board](#), dostęp: 12.12.2022.

³¹ [Climate Disclosure Standards Board, CDSB Framework for reporting environmental & social information, January 2022](#).

³² [TCFD, About](#), dostęp: 12.12.2022.

Projekty dyrektywy CS3D

Wprowadzenie

W ostatnich latach coraz większą uwagę zwraca się również na fakt, że przedsiębiorstwo, jako uczestnik życia społeczeństwa, ponosi nie tylko odpowiedzialność za prowadzenie swojej działalności, lecz także z tytułu jej wpływu na środowisko i otoczenie. W związku z tym nowe regulacje w coraz większym stopniu określają nie tylko w jaki sposób przedsiębiorstwa powinny podchodzić do kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, ale jakie konsekwencje je czekają, jeżeli dopuszczą się zaniedbań w tym zakresie. W związku z tym Komisja Europejska w 2022 roku opublikowała **projekt Dyrektywy dotyczącej należytej staranności w zakresie zrównoważonego rozwoju** oraz zmieniającą dyrektywę (UE) 2019/1937³³ (dalej jako „Projekt Dyrektywy CS3D”). Nie jest to prawo obowiązujące, lecz poniżej przedstawiamy jego najważniejsze aspekty wedle projektu przedstawionego przez Komisję Europejską.

Kogo dotyczy Projekt Dyrektywy CS3D?

Przedsiębiorstwa z UE:

GRUPA 1

Zatrudniające średnio ponad 500 pracowników i mające obrót w skali światowej netto przekraczający 150 mln EUR w ostatnim roku obrotowym.

GRUPA 2

Przedsiębiorstwa nienależące do grupy 1, ale działające w sektorach wysokiego ryzyka³⁴, zatrudniające ponad 250 pracowników i mające obrót netto w skali światowej przekraczający 40 mln EUR w ostatnim roku finansowym, pod warunkiem że co najmniej 50% tego obrotu netto zostało wygenerowane w jednym lub większej liczbie sektorów wysokiego ryzyka.

Przedsiębiorstwa spoza UE, działające na jej obszarze:

GRUPA 1

O obrocie netto przekraczającym 150 mln EUR w UE w roku finansowym poprzedzającym ostatni rok finansowy.

GRUPA 2

Nienależące do grupy 1, ale o obrocie netto przekraczającym 40 mln EUR, ale nieprzekraczającym 150 mln EUR w UE w roku finansowym poprzedzającym ostatni rok finansowy, pod warunkiem że co najmniej 50 proc. tego światowego obrotu netto zostało uzyskane w jednym lub większej liczbie sektorów wysokiego ryzyka.

³³ [Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniająca dyrektywę \(UE\) 2019/1937, COM/2022/71 final, 23.02.2022.](#)

³⁴ [Climate Disclosure Standards Board, CDSB Framework for reporting environmental & social information, January 2022.](#)

Szacuje się, że obecny zakres Dyrektywy CS3D obejmie około 13.000 przedsiębiorstw z UE i 4.000 przedsiębiorstw spoza UE.³⁵

Mikroprzedsiębiorstwa i MŚP nie są bezpośrednio objęte zakresem CS3D, ale mogą być nią pośrednio dotknięte w wyniku działań podejmowanych przez większe przedsiębiorstwa w celu spełnienia nowych wymogów dotyczących należytej staranności.

Obowiązki wynikające z dyrektywy CS3D i jej wpływ

OBOWIĄZKOWE PRAKTYKI W ZAKRESIE NALEŻYTEJ STARANNOŚCI

Obowiązkowe praktyki określone w Dyrektywie CS3D obejmują sześć „kroków” w zakresie należytej staranności w celu identyfikacji i przeciwdziałania niekorzystnym skutkom dla praw człowieka i środowiska.³⁶

1 Uwzględnianie kwestii należytej staranności w polityce przedsiębiorstw

Przedsiębiorstwa są zobowiązane do włączenia należytej staranności do polityki przedsiębiorstwa oraz do ustanowienia i corocznej aktualizacji polityki należytej staranności opisującej:

- podejście przedsiębiorstwa do należytej staranności,
- kodeks postępowania opisujący reguły i zasady obowiązujące w przedsiębiorstwie, oraz
- procesy wprowadzone w celu wdrożenia należytej staranności.

2 Identyfikacja rzeczywistych i potencjalnych niekorzystnych skutków

Spółki muszą podjąć odpowiednie środki w celu identyfikacji rzeczywistych i potencjalnych niekorzystnych skutków na prawa człowieka oraz niekorzystnych skutków na środowisko. Aby umożliwić kompleksową identyfikację niekorzystnych skutków, taka identyfikacja powinna być oparta na informacjach ilościowych i jakościowych. W ramach procesu identyfikacji spółki muszą w stosownych przypadkach przeprowadzić konsultacje z potencjalnie zainteresowanymi grupami.³⁷

³⁵ Thomson Reuters Institute, *Special report: ESG under strain*, Thomson Reuters, dostęp 12.12.2022.

³⁶ Załącznik do Dyrektywy CS3D definiuje niekorzystne skutki jako naruszenie praw i zakazów określonych w międzynarodowych konwencjach dotyczących praw człowieka, wymienionych w nim konwencjach dotyczących praw człowieka i podstawowych wolności oraz naruszenie uznanych na szczeblu międzynarodowym celów i zakazów określonych w konwencjach dotyczących środowiska. Przykładowo niekorzystne skutki mogą obejmować kwestie praw człowieka związane z pracą przymusową, pracą dzieci, nieodpowiednim poziomem bezpieczeństwa w miejscu pracy oraz wyciskiem pracowników, a także kwestie środowiskowe, takie jak emisja gazów cieplarnianych, zanieczyszczenie lub utrata różnorodności biologicznej i degradacja ekosystemu.

³⁷ W projekcie Dyrektywy CS3D grupy te są zdefiniowane jako „pracowników przedsiębiorstwa, pracowników jego jednostek zależnych oraz inne osoby, grupy, społeczności lub podmioty, na których prawa lub interesy mają lub mogą mieć wpływ produkty, usługi i działalność danego przedsiębiorstwa, jego jednostek zależnych oraz jego relacje biznesowe”

Projekt CS3D ogranicza jednak zakres należytej staranności, którą przedsiębiorstwo jest zobowiązane podjąć, do własnej działalności, spółek zależnych i partnerów biznesowych w „**stałych relacjach biznesowych**” w swoim łańcuchu wartości.³⁸ Te pierwsze to bezpośrednie i pośrednie relacje biznesowe przedsiębiorstwa (i) które są trwałe (lub oczekuje się, że będą) ze względu na ich intensywność i czas trwania oraz (ii) które nie stanowią nieistotnej lub pomocniczej części łańcucha wartości. Przedsiębiorstwa powinny przeprowadzać ocenę należytej staranności w sposób dynamiczny i w regularnych odstępach czasu:

1. przed rozpoczęciem nowej działalności lub nawiązaniem stosunków;
2. przed podjęciem ważnych decyzji lub zmian w działalności;
3. w odpowiedzi na zmiany w środowisku biznesowym lub w oczekiwaniu na nie, oraz
4. okresowo, co najmniej raz na 12 miesięcy, przez cały czas trwania działalności lub stosunków.

Przedsiębiorstwa finansowe świadczące usługi pożyczkowe, kredytowe lub inne usługi finansowe muszą stosować środki należytej staranności w przypadku zawierania nowych umów w zakresie projektu KE.

3 Zapobieganie i powstrzymywanie potencjalnych niekorzystnych skutków

Przedsiębiorstwa są zobowiązane do podjęcia odpowiednich środków w celu zapobieżenia lub złagodzenia zidentyfikowanych potencjalnych negatywnych skutków działań. Środki takie mogą obejmować m.in. opracowanie i wdrożenie planu działań prewencyjnych oraz dążenie do uzyskania od bezpośrednich partnerów biznesowych umownych zabezpieczeń o zgodności z polityką należytej staranności przedsiębiorstwa z ewentualnym „**umowami kaskadowymi**” w łańcuchu wartości przedsiębiorstwa.³⁹ Wszystkim tym działaniom powinna towarzyszyć weryfikacja zgodności. Ponadto, wszelkie zidentyfikowane rzeczywiste negatywne skutki muszą zostać zminimalizowane np. poprzez wypłatę odszkodowania lub plan działań naprawczych. Czasowe zawieszenie lub trwałe zakończenie relacji biznesowych - jako ostateczność - może być konieczne, gdy niekorzystny skutek jest zbyt poważny i nie można go zakończyć lub odpowiednio złagodzić.

³⁸ W projekcie Dyrektywy CS3D „łańcuch wartości” jest zdefiniowany jako „działalność związaną z produkcją towarów lub świadczeniem usług przez przedsiębiorstwo, w tym opracowywanie produktu lub usługi oraz użytkowanie i usuwanie produktu, a także powiązaną działalność w ramach stałych relacji biznesowych przedsiębiorstwa na wyższym i niższym szczeblu łańcucha dostaw.” W przypadku przedsiębiorstw w rozumieniu lit. a) ppkt (iv) projektu Dyrektywy CS3D „łańcuch wartości” w odniesieniu do świadczenia tych konkretnych usług obejmuje wyłącznie działalność klientów otrzymujących takie pożyczki, kredyty i inne usługi finansowe oraz innych przedsiębiorstw należących do tej samej grupy, których działalność jest związana z daną umową. Łańcuch wartości takich regulowanych przedsiębiorstw finansowych nie obejmuje MŚP, które otrzymują pożyczki, kredyty, finansowanie, ubezpieczenia lub reasekurację od takich podmiotów’.

³⁹ Kaskadowa umowa zawierana jest z więcej niż jednym wykonawcą – najczęściej z trzema lub pięcioma. Z każdym z nich umowa zawierana jest oddzielnie, lecz na identycznych warunkach.

4 Procedura rozpatrywania skarg

Projekt CS3D zobowiązuje też spółki do ustanowienia odpowiedniej procedury składania skarg. Procedura ta powinna umożliwiać osobom poszkodowanym oraz niektórym związkom zawodowym, przedstawicielom pracowników i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego związanym z danym łańcuchem wartości składanie skarg, jeżeli mają uzasadnione obawy dotyczące rzeczywistych lub potencjalnych niekorzystnych skutków dla praw człowieka i środowiska w ramach działalności własnej, spółek zależnych lub łańcucha wartości.

5 Monitorowanie

Przedsiębiorstwa będą musiały przeprowadzać okresowe oceny własnej działalności, spółek zależnych i łańcuchów wartości w celu monitorowania zgodności i skuteczności. Oceny takie będą musiały być przeprowadzane co najmniej raz w roku oraz zawsze wtedy, gdy można w sposób uzasadniony zidentyfikować nowe zagrożenia. Ponadto firmy muszą aktualizować swoje polityki należytej staranności w oparciu o wyniki tych ocen.

6 Komunikacja

Przedsiębiorstwa będą musiały corocznie komunikować o wyżej wymienionych kwestiach. Przedsiębiorstwa z UE będą to robić co do zasady za pośrednictwem raportu rocznego (zgodnie z obowiązkami sprawozdawczymi wynikającymi z części Dyrektywy o rachunkowości 2013/34/UE⁴⁰ dotyczącej sprawozdawczości niefinansowej). Przedsiębiorstwa nieobjęte CS3D będą musiały zamieścić roczne oświadczenie na swojej stronie internetowej co do którego KE wyda wytyczne.

Aby pomóc przedsiębiorstwom lub organom nadzoru, Dyrektywa CS3D umożliwia Komisji wydanie wytycznych dotyczących sposobu, w jaki przedsiębiorstwa powinny wypełniać swoje obowiązki w zakresie należytej staranności. Wytyczne te mogą dotyczyć konkretnych sektorów lub konkretnych szkodliwych skutków. Mogą one zostać sporządzone w porozumieniu z Agencją Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Agencją Europejską lub innymi organami międzynarodowymi, w zależności od konkretnego przypadku.

⁴⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG, Dz. UE L 182, 29.06.2013.

PRZECIWDZIAŁANIE ZMIANIE KLIMATU

Przedsiębiorstwa z Grupy 1 z UE i spoza UE działające w UE będą również zobowiązane do sporządzenia planu w celu zapewnienia zgodności ich modelu biznesowego i strategii z ograniczeniem globalnego ocieplenia do 1,5°C (zgodnie z celem określonym w ramach Porozumienia Paryskiego⁴¹). Plan powinien w szczególności określać zakres, w jakim zmiana klimatu stanowi ryzyko dla działalności przedsiębiorstwa lub jej wpływ. Jeżeli ryzyko zostało lub powinno zostać zidentyfikowane, przedsiębiorstwo musi uwzględnić w swoim planie cele dotyczące redukcji emisji.

OBOWIĄZEK DYREKTORÓW W ZAKRESIE DBAŁOŚCI

Wdrożenie Dyrektywy CS3D powoduje, że „dyrektorzy”⁴², wypełniając swój obowiązek działania w najlepszym interesie spółki, muszą brać pod uwagę konsekwencje swoich decyzji biznesowych w zakresie zrównoważonego rozwoju, w tym, w stosownych przypadkach, konsekwencje w zakresie praw człowieka, zmiany klimatu i środowiska w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej. Nieuwzględnienie tej szczególnej okoliczności przy wypełnianiu obowiązku działania w najlepszym interesie spółki będzie musiało zostać zakwalifikowane jako naruszenie obowiązków zgodnie z przepisami prawa państw członkowskich. Ponadto dyrektorzy będą odpowiedzialni za ustanowienie i nadzorowanie procesów należytej staranności oraz włączenie należytej staranności do strategii korporacyjnej. Dyrektorzy powinni zatem uwzględniać wkład zainteresowanych stron i organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Obowiązki wynikające z Dyrektywy CS3D i jej wpływ

Projekt Dyrektywy CS3D przewiduje połączenie odpowiedzialności administracyjnej i cywilnej w celu monitorowania i zapewnienia ogólnej zgodności. **Państwa członkowskie będą musiały wyznaczyć jeden lub więcej organów krajowych do sprawowania nadzoru nad realizacją celów CS3D.** Ponadto, Komisja utworzy europejską sieć krajowych organów nadzoru w celu wypracowania skoordynowanego podejścia. Organy krajowe powinny mieć uprawnienia m.in. do żądania informacji, prowadzenia dochodzeń oraz nakładania nakazów i sankcji administracyjnych w przypadku nieprzestrzegania przepisów. Sankcje administracyjne powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Organy nadzoru powinny uwzględniać wysiłki przedsiębiorstwa mające na celu dostosowanie się do przepisów.

⁴¹ Porozumienie Paryskie to plan działań mających ograniczyć globalne ocieplenie. Porozumienie paryskie weszło w życie 4 listopada 2016 r., gdy spełniony został warunek jego ratyfikacji przez co najmniej 55 państw odpowiedzialnych za co najmniej 55% globalnych emisji gazów cieplarnianych. Porozumienie ratyfikowały wszystkie państwa UE. Jego tekst dostępny jest pod linkiem: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019\(01\)&from=bg](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:22016A1019(01)&from=bg), dostęp: 12.12.2022.

⁴² „Dyrektor” zgodnie z Dyrektywą CS3D oznacza:
 - każdego członka organów administracyjnych, zarządczych lub nadzorczych spółki;
 - w przypadku osób niebędących członkami organów administracyjnych, zarządczych lub nadzorczych spółki – dyrektora generalnego oraz, jeżeli takie stanowisko istnieje w spółce – zastępcę dyrektora generalnego;
 - inne osoby, które pełnią funkcje podobne do tych, o których mowa w ppkt (i) lub (ii).

Wdrożenie Dyrektywy CS3D będzie wymagało od państw członkowskich ustanowienia systemu odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorstw za szkody poniesione przez poszkodowanych w wyniku niezachowania przez przedsiębiorstwo należytej staranności i niepodjęcia odpowiednich środków w celu wyeliminowania stwierdzonych niekorzystnych skutków.

Państwa członkowskie UE muszą zapewnić, aby system odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorstw miał nadrzędne, obowiązkowe zastosowanie, tak aby nie można było odmówić odpowiedzialności cywilnej tylko na tej podstawie, że prawo właściwe dla takich roszczeń nie jest prawem państwa członkowskiego.

Co dalej z CS3D?

Ogłoszenie projektu Dyrektywy CS3D przez KE stanowiło początek procedury legislacyjnej w ramach prawa unijnego. Wniosek jest teraz omawiany i może podlegać zmianom dokonywanym przez Parlament Europejski i Radę. Po jego przyjęciu państwa członkowskie UE będą miały wyznaczony czas na transpozycję dyrektywy do swojego porządku prawnego, przy czym obowiązki dla spółek z grupy 2 w UE i spoza UE zaczną obowiązywać dwa lata później niż dla spółek z grupy 1 w UE i spoza UE.

Co Cię czeka polski przedsiębiorco w 2023 roku?

1

Rok 2023 będzie więc niewątpliwie czasem publikacji dotyczących ujednolicenia procedur, zaleceń i wytycznych dotyczących unijnych standardów raportowania. Każdy polski przedsiębiorca na bieżąco powinien śledzić pojawiające się regulacje i komunikaty, aby móc dostosować swoje działania w odpowiedni sposób.

2

Nowe standardy raportowania wprowadzone za pomocą Dyrektywy CSRD będą wymagały zakresu informacji, które do tej pory nie były przez przedsiębiorstwa zbierane, co może wymagać wdrożenia nowych procesów. Pomimo, że Dyrektywa zacznie obowiązywać pierwszą grupę podmiotów od 2024 roku, działania w tym zakresie warto zaplanować już teraz.

3

W 2023 r. znacznie wzrośnie liczba przedsiębiorstw, które będą zobligowane do wdrożenia strategii zrównoważonego rozwoju lub przygotowania się do obowiązkowego raportowania ESG.

4

Coraz więcej przedsiębiorstw publikuje raporty niefinansowe i w ten sposób przygotowuje się do nadchodzących regulacji w tym zakresie, które zobowiążą je do ujawnień. Warto więc rozważyć opracowanie wskaźników zrównoważonego rozwoju i publikację ich, nawet jeżeli obowiązek raportowania niefinansowego jeszcze nie dotyczy przedsiębiorstwa.

5

Raportowanie niefinansowe będzie coraz bardziej istotne w procesie otrzymywania finansowania na rynku bankowym w Polsce. Już teraz banki wymagają dostarczania szczegółowych kwestionariuszy dotyczących realizacji zrównoważonego rozwoju.

6

W związku z planowaną Dyrektywą CS3D już teraz warto zacząć przeglądać i weryfikować łańcuchy wartości w przedsiębiorstwie. Dzięki temu łatwiej będzie przygotować się do procesu jej implementacji, a w konsekwencji do zmniejszenia ryzyka odpowiedzialności z tytułu jej naruszenia.

Bibliografia

- Climate Disclosure Standards Board, About the Climate Disclosure Standards Board, <https://www.cdsb.net/our-story>, dostęp: 12.12.2022.
- Climate Disclosure Standards Board, CDSB Framework for reporting environmental & social information, January 2022, https://www.cdsb.net/sites/default/files/cdsb_framework_2022.pdf.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG, Dz. UE L 182, 29.06.2013, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=PL>.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz. UE. L 330, 15.11.2014, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=PL>.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy, Dz. UE L 330, 15.11.2014, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:32014L0095>.
- European Financial Reporting Advisory Group, EFRAG & GRI landmark Statement of Cooperation, 08.07.2021, EFRAG Press Release, <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2FEFRAG%2520GRI%2520COOPERATION%2520PR.pdf>.
- European Financial Reporting Advisory Group, EFRAG Today, <https://efrag.org/About/Facts>, dostęp: 12.12.2022.
- European Financial Reporting Advisory Group, Public consultation on the first set of Draft ESRS, <https://www.efrag.org/lab3>, dostęp: 12.12.2022.
- European Financial Reporting Advisory Group, Reports Published On Development Of Eu Sustainability Reporting Standards, 08.03.2021, European Reporting LAB, <https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=%2Fsites%2Fwebpublishing%2FSiteAssets%2F210308%2520Final%2520press%2520release%2520for%2520NFRS%2520mandates%2520report%2520publication.pdf>.
- Global Reporting Initiative, ESG standards, frameworks and everything in between, 10.03.2022, The GRI Perspective, <https://www.globalreporting.org/media/jxkgggd/gri-perspective-esg-standards-frameworks.pdf>.

Bibliografia

- Global Reporting Initiative, The global standards for sustainability impacts, <https://www.globalreporting.org/standards/>, dostęp: 12.12.2022.
- IACEW Insights, Collaboration to help harmonise sustainability reporting, 11.07.2022, IACEW, <https://www.icaew.com/insights/viewpoints-on-the-news/2022/jul-2022/collaboration-to-help-harmonise-sustainability-reporting>.
- IFRS Foundation, Who we are, <https://www.ifrs.org/about-us/who-we-are/>, dostęp: 12.12.2022.
- International Sustainability Standards Board, [Draft] IFRS S1 General Requirements for Disclosure of Sustainability-related Financial Information, IFRS Sustainability, <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/general-sustainability-related-disclosures/exposure-draft-ifrs-s-1-general-requirements-for-disclosure-of-sustainability-related-financial-information.pdf>.
- Komisja Europejska, Corporate sustainability reporting, https://finance.ec.europa.eu/capital-markets-union-and-financial-markets/company-reporting-and-auditing/company-reporting/corporate-sustainability-reporting_en, dostęp: 12.12.2022.
- Komisja Europejska, Europejski Zielony Ład. Aspirowanie do miana pierwszego kontynentu neutralnego dla klimatu., https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_pl, dostęp: 12.12.2022.
- Organizacja Narodów Zjednoczonych, 17 Goals, <https://sdgs.un.org/goals>, dostęp: 12.12.2022.
- Parlament Europejski, Sustainable economy: Parliament adopts new reporting rules for multinationals, 10.11.2022, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press-room/20221107IPR49611/sustainable-economy-parliament-adopts-new-reporting-rules-for-multinationals>, dostęp: 12.12.2022.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2088 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie ujawniania informacji związanych ze zrównoważonym rozwojem w sektorze usług finansowych, Dz. UE L 317, 9.12.2019, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R2088&from=PL>.
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/852 z dnia 18 czerwca 2020 r. w sprawie ustanowienia ram ułatwiających zrównoważone inwestycje, zmieniające rozporządzenie (UE) 2019/2088, Dz. UE 198, 22.6.2020, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0852&from=PL>.
- TCFD, About, <https://www.fsb-tcf.org/about/>, dostęp: 12.12.2022.
- Thomson Reuters Institute, Special report: ESG under strain, Thomson Reuters, <https://www.thomsonreuters.com/en/reports/esg-under-strain.html>.

Bibliografia

- Ustawa z dnia 15 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o rachunkowości, Dz.U. 2017 poz. 61, <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000061/O/D20170061.pdf>.
- Wniosek Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz zmieniająca dyrektywę (UE) 2019/1937, COM/2022/71 final, 23.02.2022, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52022PC0071>.
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2464 z dnia 14 grudnia 2022 r. w sprawie zmiany rozporządzenia (UE) nr 537/2014, dyrektywy 2004/109/WE, dyrektywy 2006/43/WE oraz dyrektywy 2013/34/UE w odniesieniu do sprawozdawczości przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju, PE/35/2022/REV/1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464>.